

תוכן העניינים

- 3 פתח דבר _____
- 4 עילות גירושין _____
- 7 מאבקי סמכות _____
- 8 נישואין אזרחיים _____
- 9 צווי הגבלה _____
- 9 תנאים למתן הגט _____
- 10 סדרי דין _____
- 11 פסיקה אזרחית _____

ראשי תיבות:

- ג"פ - גט פיטורין
טו"ר - טוען/ת רבני/ת
טו"מ - טענות ומענות
שאל"כ - שאם לא כן
דר"ת - דרבינו תם
דמו"י - דת משה וישראל
עו"ס - עובדת סוציאלית

הדין והדיין

פסקי דין רבניים בנושאי משפחה

The Law and It's Decisor

Rabbinical Court Decisions in Family Matters

גיליון מס' 1 אדר א' תשס"ג, פברואר 2003

מערכת הדין והדיין

עורכות ראשיות: ד"ר רות הלפרין-קדרי, עו"ד סוזן ווייס
עורכת: עו"ד בת-שבע שרמן
חברי המערכת: ד"ר עמיחי רדזינר,
עו"ד עטרה קניגסברג, חן כהן
מנהלת הפקה: עו"ד עטרה קניגסברג
רכזת הפצה: שירה רואי-לב ציון
רכזת המערכת: טל יעקב
עיצוב וביצוע גראפי: הסטודיו של מיכל

כתובת המערכת:

המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן
הפקולטה למשפטים אוניברסיטת בר-אילן, רמת גן 52900

טל. 03-5318895

פקס. 03-7360499

E-mail: rackmanc@mail.biu.ac.il

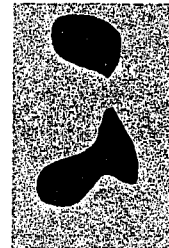
אין במובא כאן משום תחליף ליעוץ משפטי

כל הזכויות שמורות
ISSN 1565-4176

ליון זה מבשר את ראשיתו של פרסום קבוע של פסקי דין של בתי הדין הרבניים העוסקים בגירושין ובנושאים נלווים המצויים בסמכות בתי הדין הרבניים, במתכונת משולבת של תקצירים ושל פסקי דין מלאים.

הופעתו של הגיליון הראשון היא אירוע מרגש, במיוחד לנוכח משמעות יוזמת הפרסום כולה. של פסקי דין רבניים, הן מבחינה משפטית והן מבחינה ציבורית, ברורה לכל, וכך גם השיבות הפרסום והנגישות להחלטותיהן של ערכאות שיפוטיות בכלל ושל בתי הדין הרבניים בפרט.

פעילותם השיפוטית של בתי הדין הרבניים נוגעת באחד מתחומי החיים המשמעותיים ביותר לפרט: יחסי הזוגיות והמשפחה. היכולת להכיר וללמוד את החלטות בתי הדין הרבניים בנושאים אלו מאפשרת לציבור המתדיינים/ות, ולכל העוסקים/ות בתחום, ללמוד לעומק את המצבים משפטיים ולנתחם, ואף להבין את זכויותיהם המשפטיות ולהגן עליהן.

מעבר לשירות הפרט המתדיין בבית הדין, הפרסום משרת את זכות הציבור לדעת, שהיא זכות יסוד בכל משטר דמוקרטי ותנאי בסיסי לכינונה ולקיומה של חברה דמוקרטית. פרסום תוצר שיפוטי יוצר שקיפות של ההליך השיפוטי, ובכך מבטיח אפשרות של ביקורת ופיקוח ציבורי. אנו מאמינות שלבתי הדין הרבניים, כמו לכל גוף שלטוני, יש עניין בקיומה של ביקורת ציבורית על פעילותם השוטפת שתביא בסופו של דבר להגברת אמון הציבור במערכת.

פרסום זה הינו יזמה משולבת של המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן בפקולטה למשפטים באוניברסיטת בר-אילן, ושל "יד לאשה" ע"ש מקס מוריסון, ארגון של טוענות רבניות ועורכות דין מיסודם של מוסדות אור תורה סטון. שני גופים אלה הינם שותפים פעילים במאבק לקידום פתרונות הלכתיים למצוקתן של נשים עגונות ומסורבות גט, ולקידום מעמד האשה במערכת ההלכתית.

פסקי הדין המובאים כאן במלואם או בתקציר, מתמקדים בתחום הגירושין ובנושאים הנלווים לו. במקרים יוצאי דופן יובאו גם פסקי דין של בתי משפט אזרחיים, הנוגעים באופן ישיר לנושא הגט. ההחלטה לפרסם פסק דין זה או אחר מתבססת על שקלול גורמים שונים, כגון חשיבות פסק הדין מבחינה תקדימית, ייחודיותו מבחינה עובדתית או פרוצדורלית, ועוד.

נשמח לקבל מכל העוסקות והעוסקים בתחום פסקי דין המתאימים לפרסום בגיליונות הבאים. אנא שילחו את פסקי הדין, בצירוף עובדות המקרה, לכתובת: המרכז לקידום מעמד האשה ע"ש רות ועמנואל רקמן, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן רמת גן 52900.

להלן מספר הבהרות בדבר שיטת הבאת פסקי-הדין בגיליון:

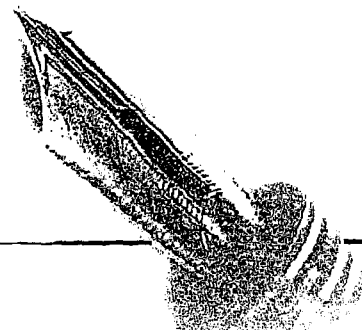
פסקי הדין מחולקים למדורים שונים לפי נושאייהם העיקריים, כמפורט בתוכן העניינים. לשם איתור פסקי הדין בחרנו למספרם בסדר רץ לאורך כל הגיליון, ללא קשר לחלוקה הפנימית למדורים השונים. לשם הנוחיות, פסק דין המובא במלואו מסומן כך - נפסק, ותקציר פסק דין מסומן כך - נפסק. בחלק מן המקרים מתאימים פסקי הדין ליותר ממדור אחד, ולשם כך הוספנו הפניות למדורים הנוספים. ההערות המובאות לעיתים מתייחסות לעובדות או למידע נוסף בעלי חשיבות למקרה.

נשמח לקבל הערות והארות, ואנו תקווה שיוזמה זו אכן תגשים את המטרות שלשמן נועדה.

בברכה,

עו"ד סוזן ווייס
מנהלת "יד לאשה"
ע"ש מקס מוריסון

ד"ר רות הלפרין-קדרי
ראש המרכז לקידום מעמד האשה
ע"ש רות ועמנואל רקמן

אילות אירוסין

1. האם זנות הבעל, אלימות הבעל ומאיסות באמתלא מבוררת הן עלילות לחיוב לגרש? האם יש להתרות בבעל קודם לחיוב לגרש? האם יכול ביה"ד הגדול להתערב בקביעה עובדתית של ביה"ד האזורי?

בית הדין הרבני האזורי ירושלים:

הרב יששכר דב הגר - אב"ד
הרב ציון אלגרבלי - דיין
הרב נח הייזלר - דיין

בית הדין הרבני הגדול:

הרב משה טופיק
הרב אריה הורוביץ
הרב שלמה בן שמעון

בית הדין הגבוה לצדק:

השופט תאודור אור
השופט מישאל חשין
השופטת דורית ביניש

העובדות:

בני הזוג חיו בנפרד חמש שנים, האשה תבעה גירושין בטענה כי הבעל בוגד בה, והביאה להוכחה תמליל משיחות שערכו בני הזוג עם עו"ס. עוד טענה כי הוא נוקט כלפיה באלימות, והביאה לעדות אנשים שנכחו בעת התפרצות אלימה שלו כלפיה במסדרונות ביה"ד לאחר דיון. לבסוף, טענה כי היא מואסת בו מאיסות מוחלטת. הבעל הכחיש את כל טענות האשה, ולאחר מתן פסה"ד של ביה"ד האזורי המחייבו לגרש הביא הוכחות תוצאות בדיקת פוליגרף לאימות דבריו.

נפסק:

ביה"ד הרבני האזורי: די בהוכחות האשה ובטענותיה לחייב הבעל לגרש את אשתו.
ביה"ד הרבני הגדול: התערב בקביעה העובדתית של ביה"ד האזורי, וקבע כי

לא הוכחה תקיפה ולא הוכחה בגידה. כמו כן קבע ביה"ד כי יש צורך בהתראה לפני חיוב בעל הבוגד ו/או מכה את אשתו בגט. כן נקבע כי בטענת מאיסות מצד האשה-אין חיוב לגרש אלא המלצה בלבד.

בג"צ: קבע כי אין הוא יושב כערכאת ערעור על ביה"ד הרבני הגדול ואין בסמכותו להתערב בהחלטות בית הדין, הן במישור ההתערבות בממצאים שבעובדה, והן במישור ההתערבות המהותית בדיון תורה. מפסק-דינו של השופט חשין, שהסכים לתוצאת פסק-הדין, משתמע כי אילו לא קיבל את מסקנתו העובדתית של ביה"ד הרבני הגדול, היה מוצא מקום להתערב מהותית בעצם הפעלת דין התורה.

באזורי: תיק מס' 2-21-055348486

ניתן ביום י"ב טבת תשנ"ה (15.12.94)

הופיעו: עו"ד סוזן ווייס "יד לאשה" (לאשה)

בגדול: תיק מס' נה/ 830

ניתן ביום ז' חשוון תשנ"ו (31.10.95)

הופיעו: עו"ד סוזן ווייס "יד לאשה"

(לאשה) טו"ד הרב י.מ. מנדל (לבעל)

בבג"צ: תיק מס' 1371/96

ניתן ביום י"ג ניסן תשנ"ז (20.4.97)

הופיעו: עו"ד עווד בן עמי (לאשה)

עו"ד אבינועם אשכנזי (לבעל).

פסק דין זה רלוונטי גם למדור מאבקי סמכות.

2. האם מחלה קשה של הבעל, טענת מאיס עלי מצד האשה וזנות האשה מהוות עילה לכפיית גט? האם רשאי הבעל להתנות מתן הגט בקבלת המשמורת על הבן?

בית הדין הרבני הגדול:

הרב שלמה דיכובסקי

הרב עזרא בר שלום

הרב אברהם שרמן

העובדות:

בני הזוג חיו בנפרד מזה שמונה שנים. כחודש וחצי לאחר נישואיהם חלה הבעל במחלת הלוקמיה ולאחר טיפול המחלה נעלמה. לבני הזוג ילד אחד, בן תשע. בני הזוג הגיעו להסכם בדבר מזונות הילד והסדרי ראייתו בביהמ"ש. בני הזוג הגישו תביעות הדדיות לגירושין לביה"ד. ביה"ד דחה את תביעת הבעל להכריז על האשה כמורדת.

האשה זנתה תחת בעלה ואף ביצעה הפסקת הריון לאחר שהרתה מאחר. לאחר חמש שנות התדיינות קבע ביה"ד האזורי כי אין מקום לחייב את הבעל לגרש אשתו אלא עליה למלא את רצונו ולהעביר את הילד לחזקתו. החלטה זו נהפכה ע"י ביה"ד הגדול אשר קבע בדעת רוב כי הבעל חייב לגרשה. אף שחלפה כשנה וחצי מאז פסה"ד לחיוב לא ניתן גט. במהלך תקופה זו נתן ביה"ד האזורי מספר החלטות לסגירת התיק בשל סירוב האשה שביה"ד ידון בהחזקת הילד. לבקשת האשה הטיל ביה"ד הגדול סנקציות כנגד האיש מכוח חוק קיום פסקי דין, ונקבע תאריך לדיון בבקשת האשה לכוף את הבעל לגרשה ע"י מאסר.

נפסק:

הרב בר שלום: כל טענות הבעל לגבי החזקת הילד הן אמצעי בלבד להשגת מטרותיו ואין לתת להן משקל בדיון בחיוב בגט. לעניין החיוב והכפייה יש כמה נימוקים שאף אם אין להם משקל בפני עצמם, חיבורם יחד מאפשר חיוב ואף כפיה.

נימוקים:

1. הבעל הוא שפתח בתביעה לגירושין. אמנם בביה"ד הכחיש הבעל לאחר מכן כי פתח בתביעה לגירושין וטען שהיתה זו תביעה לשלום בית אך בית-הדין קבע כי אין טענותיו כנות והוא מוחזק שאינו דובר אמת.

2. לטענת האשה הבעל חלה עוד קודם לנישואין והסתיר זאת ובסירובו של הבעל לשתף פעולה לעניין הברור הבריאותי יש רגלים לדבר וביסוס לטענת האשה. ועל כן, גם הפוסקים שאינם כופין לגרש כאשר טענת האשה היא מאיס עלי, יורו לכפות כאשר הטענה נגרמת בשל פשיעת הבעל, כבמקרה זה בו הסתיר מידע מהאשה, על דבר מחלתו לפני הנישואין, שכן אלו הם ספק קידושין מחמת מקח טעות.
3. כמו-כן, חוסר יכולת הבעל להביא ילדים היא טענה למום בו. אמנם, לו היתה טוענת שרצונה בילדים לא היתה נשמעת טענתה שכן יש לה ילד אחד שיכול לסומכה לעת זקנתה ואין היא מחויבת במצוות פריה ורביה. אך כטענת מום יש לקבל הטענה.

4. לטענת האשה היא מואסת בו כי יוצא ממנו ריח כמו מנבלה. הרמב"ם כופה לגרש כשיש טענת מאיסות. והגר"י קפאח מבאר כי החולקים על הרמב"ם חולקים בשל החשש שמא עיניה נתנה באחר. בימינו,

כל התובעת גט "לא רק עיניה נתנה באחר אלא היא כבר בתיק האחר או האחרים ולפיכך מצוה לכופ את הבעל בכל כפייה אפשרית".

5. המהרש"ד"ם אמנם פסק כי אף במקרים בהם מותר לכפות לגרש הכפייה אסורה אם מסכים הבעל לגרש אך מתנה זאת בתנאים, והיא מותרת רק אם הבעל מסרב לגרש בכל מקרה. אך בענייננו לא שייך לומר שהבעל מוכן לגרש בתנאים, שכן: א. הבעל משנה תנאיו מדיון לדיון ואף בא כוחו ביקש להשתחרר מייצוגו.

ב. התנאי אותו מציג הבעל לקבלת החזקת בנם, אינו בינו לבין האשה אלא על צד שלישי, הילד, שאינו צד לגירושין. ו"מהיכא תיתי [היכן מצאנו] שאשה יכולה לוותר על זכויות בנה בכדי לקבל שחרור".

ג. אף אם האשה תסכים, הרי ביה"ד הנו אביהם של יתומים וחייב לדאוג לטובת הקטין. הבעל בתנאיו כופה דעתו על הנוכחים בניגוד לטובת הבן וצרכיו. ד. כמו-כן להורים אין זכות בגוף הילד ולכן הבעל לא יכול להטיל תנאי בדבר שאין לו בו זכות. הרב בר שלום אמנם ציין בהערת אגב כי יתכן ויש לראות בתשלום המזונות לילד זיקה ממונית

אך על כל פנים, קבע כי במקרה זה לא יכול הבעל להטיל תנאים אלו.

6. האשה טענה. שזינתה וחיה עם אחר במשך שנה וחצי והבעל מאמין לה. אמנם לא הובאו לא עדי טומאה ולא עדי כיעור, ועל כן זו חזקה בלבד, ולכאורה ניתן לחייב אך לא לכפות. אך לדעת הר"ש עמר הסיבה שאין כפיה היא משום שאף שהיא אסורה לו מן התורה, בודאי מאוסה היא עליו ולכן אין חשש שיעבור על איסור תורה. אך במקרה בו הבעל אומר כי מוחל הוא לה ואינה מאוסה בעיניו, ואם לא יתגרשו יחיו באיסור, יש לכופו לגרש. והרי במקרה זה, הבעל טען בביה"ד ש"תלך למקווה ותצא טהורה ואז יחזרו יחד". לכן נוכח ביה"ד שאינה מאוסה בעיניו, וסיבה זו היא סניף נוסף להיתר לכפיה על הבעל לגרש. למרות כל האמור לעיל, סיים הר' בר שלום את פסק דינו במילים אלה:

"ויסוימה דהא דינא, יש לכפות על הבעל בכל דרכי הכפיה עד שיתן גט ללא תנאים, ובתנאי שיסכימו עמי שני חברי ביה"ד, כבוד היו"ד הגר"ש דיכובסקי ומשנהו כסף הגר"א שרמן שיחיו". כלומר, פסיקתו לכפיה היא בתנאי שיצטרפו כל חברי ההרכב.

הרב דיכובסקי: הצטרף לו' בר-שלום וציין שדי בכדי לקפות. באוביטר הוסיף כי לבעל מומים שבשלהם ניתן לכפות: חשש

חזרה למחלת הלוקמיה שכן אין ריפוי למחלת הלוקמיה אלא רמטיה (נסיגה זמנית) בלבד, וכן מום נוסף שאינו יכול להביא ילדים לעולם בשל הטיפולים שעבר, ויש לראות בכך מום אף אם קיים את מצוות פריה ורביה. הרב דיכובסקי אף ציין כי הבעל מעמיד את האשה במצב בלתי אפשרי של גט או ילד. מעבר לכך העיר כי עיכוב הגט מביא לא פעם למצבים בהם האשה מקיימת יחסים עם גבר זר.

הרב שרמן: פסק כי לא נתבררה די הצורך השאלה העובדתית לעניין מחלת הלוקמיה, שהנה עילת המום המהווה נימוק מרכזי בהחלטת שאר חברי ההרכב. על כן הורה להתזיר את התיק לביה"ד האזורי לבחון חו"ד רפואיות לגבי המחלה ולבחון אם המום קיים כיום או לא.

תוצאה סופית: למרות שיש רוב לכפיה, הרי אחד הדיינים (הרב בר שלום) היתנה החלטתו בהסכמת כל חברי ההרכב. לפיכך נפסק כי התיק יוחזר לביה"ד האזורי להמשך ראיות.

תיק מס' 087/ס'

ניתן ביום ה' טבת תשס"ב (20.12.01) הופיעו: טו"ר שרה מרקוביץ "יד לאשה" (לאשה), טו"ר לזימי ז"ל (לבעל)

הערה: יש לציין כי בעקבות בקשת האשה, לא הוחזר התיק לביה"ד האזורי אלא הועבר הדיון בעניין זה להרכב מורחב של ביה"ד הגדול שישב בחמישה דיינים. ביום שנקבע לדיון בהרכב המיוחד נתן הבעל את הגט. בתוך כך הוגשה גם תביעת נזיקין עליה ויתרה האשה בדיון הנ"ל.

פסק דין זה ולוונטי גם למדור תנאים למתן הגט.

3. האם ניתן לחייב בעל בגט במקרה של מרידה הדדית למרות שהבעל מתנה את הסכמתו לגט בהעברת תיק המזונות מביהמ"ש לביה"ד?

בית הדין הרבני האזורי ירושלים:

הרב יששכר דב הגר - אב"ד

הרב נח הייזלר - דיין

הרב מרדכי טולידאנו - דיין

העובדות:

הבעל הגיש תביעה לגירושין והאשה הסכימה לכך, במהלך הדיון התנה הבעל את מתן הגט בכך שהאשה תעביר את נושא מזונות הילדים הנידון בביהמ"ש לשיפוטו של ביה"ד הרבני ולסמכותו הבלעדית, ולא-ידרוש הבעל שלום בית.

נפסק:

לאחר שמיעת טו"מ הצדדים והעיון בחומר שבתיק, מתברר כי הבעל-התובע דורש ג"פ, והוא שהגיש את תביעת הגירושין, האשה הנתבעת מסכימה לכך, ואף מעוניינת בפירודה מבעלה בג"פ, בעילות שחלקן עלה בדיון בבנדון.

אולם במהלך הדיון התנה התובע את מתן הגט בכך שנושא מזונות הילדים-הנדון בערכאה אחרת - יעבור בעתיד לשיפוטו של ביה"ד הרבני ולסמכותו הבלעדית.

ביה"ד הסביר והבהיר לו כי אין ענין לנושא זה ולנושא הגט ולא כלום, מה גם שאין בידינו מבחינה חוקית, להבטיח קיומו בפועל של תנאי זה, ולא תהיה בהתנייה זו כי אם הטעייתו הוא. אך הבעל הודיע כי הוא מתעקש על כך.

לנושא זה אף התייחס ביה"ד בדיון בתביעת הבעל לגירושין ביום י' בניסן תשנ"ח (6.4.98). ונאמר לו כבר אז ע"י ביה"ד-בתגובה לטענתו כי האשה הגישה נגדו תביעת מזונות בערכאה אחרת, כי הואיל והתביעה הוגשה ונדונה בערכאה אחרת, אין להתייחס אליה במסגרת תביעת הגירושין.

לאחר עיון, לאור האמור כי הבעל מעונין בגט, ואף הוא זה שפתח את תיק הגירושין בו אנו דנים, והאשה - הנתבעת אף היא רוצה בגט, הרי לפנינו מרידה הדדית, שלפי ד' רבינו ירוחם בספר מישורים, נתיב כ"ג חלק ח' עמוד ס"א, עיי"ש. ניתן בכונן דא לחייב את המגרש ליתן ג"פ לאשתו, וזאת גם ללא העילות הקשות שבגינן מסכימה האשה, ואף דורשת סדור גט.

אי לזאת, אנו פוסקים:

(א) מחייבים את הבעל - התובע ליתן ג"פ לאשתו מיידית - במועד שייקבע לשם כך, וללא תנאים.

(ב) באם הבעל התובע לא יופיע לשייבה

נפסק:

בתיק זה, אין מנוס מקבלת הערעור.

שני הצדדים הציגו בפנינו עמדות מנוגדות. הבעל טוען, כי חיי הנישואין היו "נופת צופים", ואיננו מבין מדוע אשתו אינה רוצה בו. לדבריו, היא מנשקת ומחבקת אותו מפעם לפעם, ואילו האשה טוענת לאלימות מלולית קשה ביותר, השפלות ורמיסת כבודה כאדם.

אין אפשרות לקבוע בראיות חותכות מי מן השנים דובר אמת. כל אחד מהם מציג את זווית הראיה הסובייקטיבית שלו. נראה לנו, כי אכן טענותיה של האשה על אלימות נפשית קשה, אינן מצוצות מן האצבע. ניכרים דברי אמת בדבריה, והכאב שהביעה הוא כאב אמיתי. הבעל לא סתר התרשמות זו. אלימות נפשית קשה לא פעם ומסוכנת יותר מאלימות פיזית. רמיסת כבודו של האדם, הפיכתו לאבק אדם, לסמרטוט ולאפס, גרועה יותר במקרים רבים מאשר אלימות פיזית. הבעל אינו מודע שדברים אלו חמורים מאוד ואיננו יכול לתפסו מה עשה לאשתו. סה"כ דיבורים בלבד, ולא מעשים. האשה חשה בכך היטב, ובקשה להתאבד מספר פעמים.

לצערינו, לא נוכל לקבל את עמדת ביה"ד האזורי שלא לנקוט בכל צעדים כנגד הבעל למרות שאיננו מוכן לקבל את פסק דינו של ביה"ד הנ"ל, כי על הצדדים להתגרש. מדובר במאיסות מוחלטות שנגרמה בעטיו, ובחיים של צער, כאב והשפלה, האשה ניתנה לחיים ולא לצער, ויש להפעיל כנגד הבעל צעדים מתאימים בכדי להביא למתן גט.

אנו קובעים בזה כי הבעל חייב לגרש את אשתו, ובאם לא יאבה, יופעלו נגדו צווי הגבלה.

אנו מקציבים לו 30 יום לסדור הגט מרצון. באם לא יסודר הגט תוך פרק זמן זה נקבע את הדרכים להפעלת ההליכים קבועים בחוק, בכדי לסיים את הפרשה.

תיק מס' 016788168-21-1
ניתן ביום י"ז אייר תשס"א (10.5.01)

למדור זה דאו גם
פסק דין 7

את אשתו באומרו שישאירה כך עד שילבין ראשה.

נפסק:

הבעל חייב לגרש את אשתו בהקדם ונקבע תאריך לסידור גט.

בית הדין פסק כך משהתברר לו כי הבעל ניסה לשקם עצמו ולא הצליח וכיוון שמצב זה גרם לכך שהאשה "מואסת בו ולא מוכנה להתקרב אליו ולא לראות אותו בשום פנים שבעולם".

תיק מספר 017742263-21-1
ניתן ביום י"ט אלול תשנ"ט (31.8.99)
הופיעו: טו"ר רבקה לוביץ "יד לאשה" (לאשה).

הערה:

למרות פסק הדין עמד הבעל בסירובו לגרש ובית הדין סירב לדון בסנקציות נגד הבעל. רק כעבור שנה וחצי מעת מתן פס"ד זה סודר הגט בין בני הזוג. לצורך קבלת גיטה נאלצה האשה לתת התחייבות לשיפוי הבעל באם יתבע ע"י ביטוח לאומי, וכן נאלצה להמליץ על שחרורו מהכלא, שכן נכלא לששה חודשים בשל אלימותו כלפיה.

5. האם אלימות נפשית ומילולית ומאיסות מוחלטת מהווה עילה לחיוב בגט?

בית הדין הרבני הגדול:

הרב ישראל מאיר לאו - נשיא יו"ר
הרב שלמה דיכובסקי - דיין
הרב יוסף נדב - דיין

העובדות:

האשה עזבה את דירת בני הזוג למקלט לנשים מוכות בשל אלימות מילולית ונפשית קשה כלפיה מצד בעלה וזאת שנתיים וחצי קודם למתן פסק הדין. מאז חיו בני הזוג בנפרד. שנה וחצי קודם לפסק הדין הופנה הבעל ע"י ביה"ד האזורי לסדגא למניעת אלימות במשפחה אך הוא לא השתתף בה. ביה"ד האזורי קבע כי על בני הזוג להתגרש בהקדם שכן יתכן מאד שהאשה סבלה רבות מהתנהגותו של הבעל ולא נראה כי יש סיכוי לשלום בית. האשה ערערה לביה"ד הגדול בכדי לקבל פסק דין המחייב את הבעל לגרשה.

שתיקבע כאמור לסג"פ, או יופיע ויסרב ליתן ג"פ, ידון ביה"ד בנקיטת אמצעים נגדו כדין.

לדעת המיעוט, היות וביה"ד לא נדרש לדון אלא בנושא תביעת הבעל לגירושין בלבד, והיות ושניהם מסכימים לגירושין, אי לכך, במתן פס"ד שעליהם להתגרש כהסכמתם בזה ביה"ד סיים את מלאכתו וטיפולו בתיק הבעל, ובמקביל ביה"ד יקבע מועד לסידור גט.

בהתאם לכך, אין מקום לשוב ולדון בתיק הבעל, ולא ידון ביה"ד שוב בתיק הבעל אלא לאחר שביה"ד יקבע הוצאות הישיבה 20,000 ש"ח, דאטרופי ביה"ד בכדי לא מטרחיננו. ואי לכך, אם תדרש ישיבה נוספת מצד הבעל, על ביה"ד לחייבו בהוצאות הישיבה.

מאידך בתביעת האשה לגירושין יש לקיים דיון לגופו של ענין אם יש לחייבו או לכפותו או להטיל סנקציות, נושא שעוד לא בא לידי מיצוי עקב הסכמת שני הצדדים לגירושין.

והלכה כדעת הרוב.

תיק מס' 057390155-21-1
ניתן ביום י' סיון תש"ס (13.6.00).
הופיעו: טו"ר שרה מרקוביץ "יד לאשה" (לאשה)

פסק דין זה רלוונטי גם למדור מאבקי סמכות ולמדור תנאים למתן הגט.

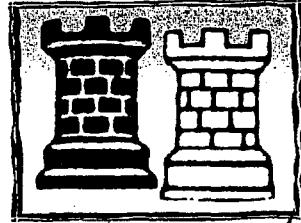
4. האם שימוש בסמים קשים מהווה עילה לחיוב בגט?

בית הדין הרבני האזורי פתח-תקוה:

הרב שלמה משה עמאר - אב"ד
הרב שמואל פופוביץ - דיין
הרב משה אוהננה - דיין

העובדות:

התובעת הגישה תביעת גירושין נגד בעלה שהתמכר לסמים קשים והיה אף צורך סמים בנוכחות שני ילדיהם הקטינים. הבעל טען כי ניסה להשתקם והתחייב כי אם לא ישתקם תימכר דירת בני הזוג ותחולק ביניהם. אולם בדיון שלאחר מכן התברר כי לא השתקם, וסרב לגרש

מאקקי סמכות

6. האם יש להטיל סנקציות על בעל שחויב לגרש את אשתו, המסכים לגרש אך מתנה זאת בהעברת כל ענייני הממון והמזונות מביהמ"ש האזרחי לביה"ד?

בית הדין הרבני הגדול:

הרב שלמה דיכובסקי - אב"ד, יו"ר
הרב יוסף נדב - דיין
הרב זלמן נחמיה גולדברג - דיין

העובדות:

ביה"ד הרבני האזורי חייב את הבעל לגרש את אשתו שנתיים וחצי לפני מועד ערעור זה. שנה לאחר מכן חזר ביה"ד האזורי על החלטתו לחייב בגט אך החליט שלא להטיל סנקציות בשל ספקות בהלכה. ביה"ד הרבני הגדול דן באותם ספקות, וכן בשאלה האם ניתן לכפות אדם המוכן לגרש אך מתנה זאת בכך שיועברו כל ענייני הממון והמזונות מביהמ"ש האזרחי לביה"ד.

נפסק:

הרב דיכובסקי: ביה"ד האזורי חייב את המשיב בגט, לפני למעלה משנתיים וחצי (כ"ו בשבט תשנ"ז). המשיב מסרב לגרש, וביה"ד חזר על החלטתו פעם נוספת (בתאריך י"ד בשבט תשנ"ט), בתוספת הפיסקה דלהלן: "ביה"ד איננו נעתר לבקשת ב"כ האשה ליתן נגד הבעל צוי הגבלה, מחמת הספקות בהלכה בנדון".

על כך הערעור בפנינו.

ובכן, ביה"ד האזורי, סתם ולא פירש את ה"ספקות ההלכתיים", ואני ארשה לעצמי לפרש, וגם לחלוק.

חייב הגט התבסס על הודאת האשה שבגדה בבעלה, ועל הודעת הבעל כי הוא מאמין לה. ה"ספקות ההלכתיים" הם הדיון ב"כתבים" שבש"ת רבי עקיבא איגר, אם ניתן לכפות בעל לגרש את אישתו שזינתה ברצון.

אלא שיש כאן שתי הבחנות:

א. חיוב הבעל לגרשה בנדונו הוא משום "שויא אנפשיה חתיכה דאיסורא". הוא אסר אותה עליו ע"י דבריו, ואילו היא אין ביכולתה לאסור עצמה עליו. כאשר הבעל אוסר את אשתו עליו בנדר או ב"שויא", יש לחייבו לגרשה ואף לנקוט נגדו בכל הסנקציות, כדין מוציא אשתו מחמת נדר, כמבואר בשו"ע סימן ע"ד.

ב. הבעל עצמו רוצה בגירושין. בפרוטוקול ביה"ד האזורי (כ"א בסיון תשנ"ח) ענה ב"כ על שאלת ביה"ד אם הוא רוצה לגרש את אשתו: "כן, בודאי". אלא שהציב לכך תנאי: "שהיא תעביר את הסמכות לדון בענייני הממון וענייני המזונות וכל אותם העניינים... ובית הדין ידון בהם".

לא מדובר כאן בצדיק יסוד עולם, החושש מהתדיינות בערכאה אזרחית מטעמי דת.

שני הצדדים אינם מצדיקי הדור. מדובר בחישוב כספי טהור, כאשר לדעתו, בבי"ד רבני ירוויח יותר. לכך, אין לתת יד.

במצב הקיים כיום - ואינני מאושר ממנו - נדונים ענייני המשפחה בערכאות מקבילות: דתית ואזרחית. אדם המתדיין בערכאה אזרחית, אינו עושה זאת משום שהוא "כופר להכעיס", אלא משום שזו זכותו החוקית. בתי הדין הרבניים נמצאים במאבק מתמיד על סמכויותיהם. אינני חושב ש"אילוץ" הצד החלש להעביר את הדיונים לבי"ד רבני, שאל"כ לא יקבל גט, הוא דרך ראויה.

הרמב"ם אומר: "אין כוח בדינו להעמיד משפטי הדת על תילם". והדברים נכונים גם לתקופתנו. בי"ד רבני שמשמש בכוח שניתן לו לפי חוק המדינה: "ענייני נשואין וגירושין", ע"מ לכפות צד זה או אחר, שלא להתדיין בערכאה אזרחית חוקית, גורם לכריתת הענף שעליו אנו יושבים ולערעור סמכותו של ביה"ד הרבני גם בנושאים של איסור והיתר.

ג. המשיב בנדונו "משחק" בביה"ד הרבני כרצונו. בפרוטוקול ביה"ד הג"ל (מיום כ"א בסיון תשנ"ח) נשאל ע"י ביה"ד: אם האשה תעביר את הסמכות בנושאי הרכוש לביה"ד, האם יתן גט? תשובתו היא: "לא, אני אמרתי שישנה אפשרות לתת גט".

במילים פשוטות: קודם כל האשה תעביר את הסמכות, ואז הוד מעלתו יחשוב.

מהמשך הפרוטוקול עולה דבר נוסף. המשיב דורש כתנאי לגט כי ביה"ד יפתח מחדש את פסק דינו לחיוב בגט, וידון בכך

מבראשית. מדובר בפס"ד שניתן לפני למעלה משנתיים וחצי, ושהערעור עליו נדחה על הסף (החלטת ביה"ד הגדול מיום כ"ד בטבת תשנ"ח).

ובכן, המשיב מבקש לפגוע, לא רק בחוק האזרחי, אלא גם בהלכה. לקחת פס"ד הלכתי שהערעור עליו נדחה על הסף, ול"אלץ" את ביה"ד לפתוח אותו מחדש, ואז אולי יתרצה לתת גט.

אם ביה"ד האזורי קורא לכל האמור לעיל "ספקות בהלכה", ומסרב להטיל סנקציות, ובכך עושה "חוכא ואיטולא" מפסק הדין שלו לחיוב גט, אזי ספק בעיניי אם כולנו מדברים בשם אותה הלכה.

סוף דבר: ערעור מתקבל. יש להטיל על המשיב סנקציות בהתאם לבקשת ב"כ המערערות.

תיקי הצדדים יועברו להרכב אחר.

הרב נדב: נראה לי כי גם אם יש ספיקות בהלכה בענין הכפיה לגט, אך במקרה הנידון, הודאת האשה שבגדה בבעלה והוא מאמין לה, הרי שמן הדין הוא חייב לגרש, ולפחות מצוה עליו לגרש. בכגון זה נראה לי שאפשר להטיל עליו הרחקה דר"ת.

הרב גולדברג: הערעור על פסק הדין שלא הטילו על הבעל סנקציות מחמת ספיקות בהלכה, נראה שסנקציות שאינם בגדר כפיה אלא בגדר הרחקה דר"ת ניתן להטיל גם כשיש ספיקות על הכפיה.

לאור הנימוקים דלעיל, אנו מקבלים את הערעור.

יש להטיל על המשיב הרחקות דר"ת בהתאם לבקשת ב"כ המערערות. תיקי הצדדים יועברו להרכב אחר.

תיק מס' 1-21-022106561

ניתן ביום כ"ח אלול תשנ"ט (9.9.99)
הופיעו: עו"ד אהובה יששכר (לאשה)

פסק דין זה רלוונטי גם למדור תנאים למתן גט ולמדור עילות גירושין.

7. האם ניתן לבטל חיוב בגט בשל תביעת מזונות מעוכבת בבימ"ש? האם יכול האדם לעשות דין לעצמו ולהחליט כי לא ייתן גט בשל החשש כי יתבע אחר כך בתביעה רכושית בבימ"ש?

בית הדין הרבני האזורי רחובות:

הרב חגי איזירד-אב"ד
הרב נתום גורטלר-דיין
הרב אברהם שמן-דיין

העובדות:

שלוש שנים לפני מתן פס"ד זה הגישו בני הזוג תביעות גירושין הדדיות זה נגד זה. כחצי שנה לאחר מכן קבע ביה"ד כי דינם של בני הזוג כמורדים זה על זה והם חייבים להתגרש. הבעל סירב לגרש האשה כל זמן שלא הסתיימו הדיונים בענייני הרכוש בטענו כי יש חשש כי לאחר הגט תפנה האשה לביהמ"ש ותדון שם בענייני הרכוש. כשנה לאחר פסה"ד לחיוב בגירושין שלל ביה"ד את רשיון הנהיגה של הבעל במסגרת צווי ההגבלה. האשה תבעה מזונות מדין מעוכבת בביהמ"ש.

נפסק:

לפנינו תביעה לעכוב פסה"ד לחיוב גט ולצוי הגבלה בענין הצדדים. ניתן ע"י פס"ד לחיוב בגט וכן ניתנו צווי הגבלה. פס"ד זה ניתן על יסוד התחיבות והסכמה של האשה שבאם ינתן גט תשאר הסמכות לדון בענייני הרכוש לביה"ד הרבני. יתכן אמנם שלמרות הצהרה זו יוכלו אח"כ לטעון טענות שונות ומשוונות על חוסר כנות בתביעה וכריכה לא נכונה וכיוצ"ב וכפי שטען ב"כ הבעל ומצא לכך סמוכין בטענותיהם בענין מזונות מעוכבת.

אולם היות שמעיקר הדין אין חיוב הגט קשור עם ענייני הרכוש ורק כאשר המחייב בגט נדרש לשלם מה שאינו חייב בו ע"י הזוכה בחיוב גט אזי רשאי המחייב בגט לעכב את הגט מדין "עביד אינוש דינא לנפשיה". בנדון שלפנינו מצהירים ב"כ האשה גם כיום שעם מתן הגט תשאר הסמכות בענין רכוש לביה"ד הרבני ואין לנו יסוד לערער האמינות שלהם, לכן אין לעכב חיוב הגט על יסוד חשש בלבד.

אולם הענין שבחרו להגיש תביעתם למזונות מעוכבת דווקא לבית המשפט היא בפני עצמה נותנת לבעל זכות הנ"ל של "עביד איניש דינא לנפשיה" ורשאי הבעל וביה"ד לעכב מתן הגט שנדרש ממנו על פי דין תורה כל זמן שבאים להוציא ממנו שלא על פי

דין תורה. ביה"ד לא היה נותן פסק הדין לחייב גט אילו ידע שיעשה שימוש בפסק דין זה ע"מ לתבוע מזונות מעוכבת בערכאה אחרת ולהוציא ע"י כך ענין חיוב הגט והסנקציות לבצוע מידי ביה"ד.

בנוסף לכל הוצהר ע"י ב"כ האשה שתביעת המזונות מדין מעוכבת בבית המשפט נעשתה ע"מ להגביר את הלחץ על הבעל למתן גט, דא עקא שדוקא מפני כך אנהנו חוששים שמא יפסקו שם מזונות מעבר למה שמקובל בבתי דין רבניים ויהיה בכך חשש של כפיה לגט.

אם רצונה במזונות המעוכבת הרי שבתו הדין המופקדים על כשרות הגט הם הגוף שיכול לקבוע את שעור המזונות המיוסד על חיוב בגט.

לאור הנ"ל, ביה"ד מחליט כי ניתן בזה עכוב בצוע על פסק הדין לחיוב גט שניתן על ידינו לכל הנובע ממנו וכן עכוב בצוע על צוי הגבלה שניתנו על ידינו.

תיק מס' 1-21-054273776

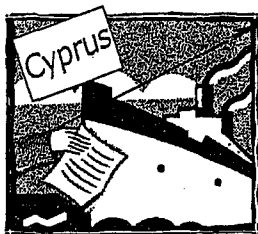
ניתן ביום ב' תמוז תש"ס 5.7.00

הופיעו: עו"ד יוסף דרמר ועו"ד יהודה שלינגר (לאשה), עו"ד שמחה מירון (לבעל).

הערה:

בעקבות פסה"ד מחקה האשה את תביעתה בביהמ"ש. לאחר כחצי שנה פסק ביה"ד מזונות מדין מעוכבת לאשה על סך 1,800 ש"ח לחודש. שנה לאחר פסה"ד סודר הגט בין הצדדים, לאחר שהאשה ויתרה על כספים רבים.

למדור זה דאו גם פסקי דין 3,1

נישואין אזרחיים

8. היש צורך בסידור גט בנישואין אזרחיים בין יהודים?

בית הדין הרבני האזורי תל-אביב:

הרב ניסים בן-שמעון - אב"ד
הרב פנחס הכהן רבי-דיין
הרב דב דומב-דיין

העובדות:

אשה גורת ואיש יהודי נישאו בחו"ל בנישואין אזרחיים ב-1966. הזוג לא נישא בנישואין דתיים כיון שלרב המקום נודע שהאיש היה קשור עם אשה אחרת ממנה נולדה לו בת. לאחר מספר שנים עלו ארצה. בארץ נרשם הבעל ברישומי משרד הפנים כרווק והאשה כנשואה. לאחר מספר מועט של שנים בארץ חזרו לחו"ל. לפני כ-20 שנה נטש הבעל את האשה ונעלם. האשה עברה עם ארבע בנותיהן למדינה אחרת. לאשה נודע כי לאחר שנטשה בא לארץ ומחברתו בארץ נולדו לו שני ילדים. במשך 20 שנה ביקשה האשה גט בבית הדין בארץ. חברתו בארץ סיפרה כי עזב את הארץ ועקבותיו אבדו. חוקר מטעם הנהלת בתי-הדין ניסה לאתר את הבעל אך ללא הועיל.

נפסק:

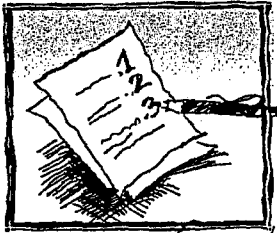
לענין הצורך בגט בשל חזקת אשת איש, נפסק כי האשה שנישאה בנישואין אזרחיים בלבד איננה מוחזקת כאשת איש שהרי לא אמרה מעולם שנישאה כדמו"ל. לענין החשש שהתקדשה בקידושי ביאה, נפסק כי חשש קידושי ביאה עולה בשל החזקה כי אין אדם עושה בעילתו בעילת זנות. על איש זה לא חלה החזקה משום שהרי גם בעבר נטש אשה אחרת וגם לאחר שנטש אשה זו נטש אשה נוספת. לענין הצורך בגט בנישואין אזרחיים שנעשים ע"י רשויות בחו"ל, נפסק כי אין צורך בגט כלל ולפיכך האשה יכולה להינשא לכל אדם פרט לכהן (מאחר והיא גורת).

הצטרפו לפסק הדין בהסכמה: הר' משאש והר' עובדיה יוסף.

תיק מס' 1-21-012594495

ניתן ביום כ"ח חשוון תשס"א (26.11.00)

הופיעו: טו"ר דבורה בריסק י"ד לאשה" (לאשה)

תנאים למתן האט

10. האם ניתן להחנות מתן הגט בהעברת משמורת הילד לידי האב?

בית הדין הרבני האיזורי ירושלים:

הר' עזרא בצרי - אב"ד
הר' בנימין לוי - דיין
הר' מסעוד אלחדד - דיין

בית הדין הרבני הגדול:

הר' שלמה דיכובסקי - אב"ד
הר' יוסף נדב - דיין
הר' אברהם שרמן - דיין

העובדות:

בני הזוג חיו בנפרד שבע שנים. לצדדים ילד בן שש וחצי. בני הזוג הגיעו להסכם בדבר מזונות הילד והסדרי ראייתו בביהמ"ש. בביה"ד הגישו בני הזוג תביעות הודיות לגירושין. ביה"ד דחה את תביעת הבעל להכריז על האשה כמורדת. האשה הגישה תביעה לחייב הבעל לגרשה. הבעל טען כי מוכן יהיה לגרשה במחיר ויתורה על אחזקת הילד.

נפסק:

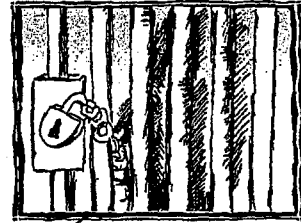
ביה"ד הרבני האיזורי: ✂

נקבע, בדעת רוב, כי אין לחייב הבעל לגרשה, ועל בני הזוג להגיע להסדר גירושין בהתאם להנחיות ביה"ד. נימוקי דעת הרוב היו כי אין לאשה כל טענה כנגד הבעל מלבד מאיס עלי ועל כן אם רצונה בגט עליה להסכים לתנאי זה של הבעל ולהעביר לחזקתו את הילד. דעת המיעוט קבעה כי הבעל חייב לגרש, ויש להטיל עליו סנקציות ולדון במאסרו. על פס"ד זה הוגש ערעור לביה"ד הגדול.

ביה"ד הרבני הגדול:

עמדת דעת הרוב בביה"ד האיזורי אינה מובנת לנו. הצדדים מודים שאין מקום להמשך הנישואין, לאור הודאת

צווי הגבלה

9. הטלת צווי הגבלה כשלא נפסק חיוב לגרש; הטלת צווי הגבלה שאינם מפורטים בחוק. האם ניתן להטיל צווי הגבלה כאשר ביה"ד קובע כי "על הבעל לתת גט לאשה"? האם ניתן לנקוט בהרחקות רבינו תם מעבר לאמור בחוק?

בית הדין הרבני האיזורי אשקלון:

הרב בנימין בארי - אב"ד
הרב א. אהרון כץ - דיין
הרב יצחק זר - דיין

העובדות:

לאחר שחיו בני הזוג בנפרד מעל שמונה שנים, תבעה האשה גירושין מהבעל בטענה כי היא מואסת בו בשל הפרשי הגיל, הבדלי המנטליות, אישיותו והתנהגותו.

לטענתה הוא נהג כלפיה לאורך כל חיי הנישואין ביחס משפיל, הוא שעזב את הבית המשותף והוא חי כיום עם אשה אחרת. הבעל טען כי הוא אוהב את אשתו ועל כן אינו יכול להתירה לזר.

נפסק:

בפרשה זו ניתנו מס' החלטות שעיקרן כדלהלן:

אף שלא הוכחו כל טענות האשה, ביה"ד התרשם כי היא מואסת בבעלה באמת ואין כל חשש לגביה כי נתנה עינה באחר. לפיכך קבע ביה"ד כי על הבעל לתת גט פיטורין לאשה ובאם לא יסכים לתת גט רשאי ביה"ד להרחיק אותו הרחקות דר"ת ולשלול ממנו זכויות אזרחיות שונות עפ"י החוק.

לאחר שעמד הבעל בסירובו מעל חודש ימים פסק ביה"ד כי יש להטיל עליו את ההגבלות הבאות מכח חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין) התשנ"ה-1995: עיכוב יציאה קבוע,

שלילת דרכון, שלילת רשיון נהיגה, איסור על החזקת או פתיחת חשבון בנק והפיכתו ללקוח מוגבל מיוחד בבנק. ההגבלות הושהו כדי שהבעל ישקול שוב את דרכו.

הבעל עמד בסירובו לגרש ולאחר שנה נפסק כי הוא מוציא את עצמו בהתנהגותו האכזרית מן הכלל ופורש מדרכי ציבור ולכן עפ"י דרכו של רבינו-תם יש לשלול ממנו זכויות המגיעות לכל אחד מהציבור הן במישור הקהילתי והן במישור האזרחי. לפיכך נאסר על בתי הכנסת לתת לו כל כיבוד או עליה לתורה בבית הכנסת וכן נאסר לבחור בו לכל תפקיד בבית הכנסת, זאת בנוסף להגבלות הנ"ל שנכנסו לתוקף. לאחר חצי שנה ולאחר שכל ההגבלות הנ"ל לא הועילו, פסק ביה"ד כי גם אין לקיים עם הבעל כל קשרי מסחר ובכלל זה אין לספק חומרי גלם למפעלו, על כל איש מישראל להימנע מלקנות/להזמין אצלו עבודות מכל סוג.

בשולי פסק הדין הובהר כי אין בדברים משום הטלת חרם על הבעל, אלא התרחקות הציבור ממנו, מידה כנגד מידה על התנהגותו כלפי אשתו.

תיק מס' 1-21-062393533

ניתן ביום כ"ה חשוון תש"ס (4.11.99) כ"ט

חשוון תש"ס (8.11.99) י"ד טבת תש"ס

(23.12.99) ח' כסלו תשס"א (5.12.00) ל'

סיון תשס"א (21.6.01)

הופיעו: עו"ד בת-שבע שרמן "יד לאשה" (לאשה).

הערה: למרות כל הפסיקות הנ"ל של ביה"ד טרם סודר גט בין בני הזוג.

12. האם ניתן לעכב הליכים לחיוב הבעל בגט עד למתן החלטה ע"י ביהמ"ש בנוגע לרכוש?

בית הדין הרבני האיזורי ירושלים:

הרב סעדיה שרעבי - אב"ד

בית הדין הרבני הגדול:

הרכב: לא צוין.

העובדות:

הבעל עזב את דירת בני הזוג בשנת '90 ועבר להתגורר בדירת דודתו המנוחה. הן דירת בני הזוג והן דירת הדודה הנן דירות שכורות מעמידר. חב' עמידר פתחה בהליכים בכדי לפנות את הבעל מדירת דודתו המנוחה. האשה תבעה גט אך הבעל סרב לתת את הגט עד אשר ימצא לו סידור דיור חלופי ואילו חב' עמידר מסרבת להסדיר דיור חלופי עד אשר יתגרשו בני הזוג. האשה פנתה לביהמ"ש להוציא את הבעל מחוזה השכירות עם חב' עמידר ובמקביל תבעה בביה"ד הרבני כי יחייבו את בעלה לגרשה מחמת היותו מורד. עוד טענה האשה כי אין לתלות את החיוב בגט בענייני הרכוש.

נפסק:

ביה"ד הרבני האיזורי: הצדדים מנהלים דיונים בערכאה אחרת גם בנושא הדירה, נראה לבי"ד בשלב זה להמתין לפס"ד שיפסוק בית משפט ולאחר מכן ידון בי"ד בהתאם.

ביה"ד הרבני הגדול:

זו החלטה פרוצדורלית שאין מקום לערער עליה.

באיזורי: תיק מס' 011037041-21-1

ניתן ביום כ"ה אלול תש"ס (25.9.00)

בגדול: תיק מס' 011037041-66-1

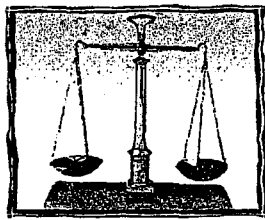
ניתן ביום ג' חשון תשס"א (1.11.00)

הופיעו: טו"ר אסנת שרון "יד לאשה"

(לאשה), טו"ר שולה לוי (לבעל)

הערה: תביעת האשה לגט מתנהלת בבית-הדין זה כ-10 שנים והיא עדיין לא התגרשה.

פסק דין זה רלוונטי גם למדור תנאים למתן הגט.

7790 71

11. הפניות חוזרות ונשנות לבדיקה פסיכיאטרית ביוזמת בית הדין.

בית הדין הרבני האיזורי רחובות:

הרב חגי איזיר - אב"ד

הרב נחום גורטל - דיין

הרב אברהם שמן - דיין

העובדות:

שנתיים וחצי קודם לפסק הדין הגישה האשה תביעת גירושין. חצי שנה לאחר פתיחת התיק הפנה ביה"ד את הבעל לבדיקה אצל הפסיכיאטר המחוזי. בבדיקה נקבע בין היתר כי "התנהגותו מעוררת חשד לקיום הפרעה נפשית, אך יש גם אפשרות בחוסר שתוף פעולה תוך התנהגות מגמתית". למרות זאת הפנה ביה"ד את הבעל לבדיקות פסיכיאטריות חוזרות ונשנות, שבסופן נקבע, בין היתר, כי "הנ"ל...לא מבין משמעות הליך הגירושין".

נפסק:

בית הדין החליט שלא לקבוע מועד לדיון בתביעת הגירושין עד לאחר קבלת חוות דעת רפואית "שחל שיפור במצבו של הבעל ושייכתב במפורש בחוות הדעת שהבעל מסוגל לעמוד לדיון".

תיק מס' 023672116-21-1

ניתן ביום י' טבת תשנ"ט (29.12.98)

הופיעו: טו"ר שרה מרקוביץ "יד לאשה"

(לאשה)

האשה כי בגדה בבעלה. שניהם מוכנים לגירושין מידיים, אלא שהבעל מתנה את הגירושין במסירת משמורת בנם היחיד לרשותו וזאת, בניגוד לחו"ד לשכת הרווחה בנידון.

הסברנו וחזרנו והסברנו לבעל ולב"כ, כי לא ניתן להעביר ילד ממשמורתו של הורה אחד למשמורת ההורה השני, אלא בכפוף לטובת הילד, ולא לפי רצונם של ההורים. יתר על כן, גם אם יינתן פס"ד למשמורת הילד היום, ניתן יהיה לשנות את המשמורת מחר, באם יתברר שטובת הילד מחייבת זאת. לצערינו-לאא הועיל.

הבעל וב"כ עומדים בעקשותם, כי התנאי לגט הוא העברת הילד לרשות אביו.

יש כאן מקרה קלאסי, של החזקת הילד "כבן-ערובה", על מנת להבטיח באמצעותו כי רצונו של האב יבוצע, גם בניגוד לטובת הילד.

בנסיבות אלו, אין מנוס מקבלת דעת המיעוט בביה"ד, וקביעה כי הבעל חייב לגרש את אשתו.

פסק-דין זה ניתן בדעת הרוב. לדעת המיעוט:

הואיל והאשה זנתה תחת בעלה ובעלה מאמין לה והואיל והם אסורים זה על זה, אין מנוס מסדור גט ביניהם ולפיכך על המשיב ליתן את הגט לאשתו מיד. בנסיבות אלו אין להתנות את מסירת הגט בהחזקת הילד.

באיזורי: תיק מס' 024612665-64-1

ניתן ביום י"א טבת תש"ס (2.12.99)

בגדול: תיק מס' 024612665-64-1

ניתן ביום כ"ז ניסן תש"ס (2.5.00)

הופיעו: טו"ר שרה מרקוביץ, טו"ר

אביגיל ראק "יד לאשה" (לאשה)

טו"ר לוי ז"ל (לבעל).

הערה: למרות החלטת ביה"ד הרבני הגדול הוסיף ביה"ד האיזורי לדון באחזקת הילד. הגט סודר רק ביום שנקבע דיון בהרכב של חמישה דיינים, ראו פס"ד מס' 2 בגיליון זה.

למדור זה דאו גם

פסקי דין 2, 3, 7, 11, 13

13. האם דחיית הצעת ביה"ד בנוגע לחלוקת רכוש גורת סגירת התיק, והעדר אפשרות לקיים דיונים נוספים בתיק?

בית הדין הרבני האיזורי ירושלים:

הרב מסעוד אלחדד - אב"ד

העובדות:

אחת עשרה שנים לפני החלטה זו של ביה"ד חתמו בני הזוג על הסכם גירושין אשר אושר בביהמ"ש. ניסיונות הבעל לבטל את ההסכם נדחו הן ע"י ביהמ"ש המחוזי והן ע"י ביהמ"ש העליון. הבעל סרב לגרש את האשה וכחמש שנים לפני מתן החלטה זו של ביה"ד ניתן פסק דין המחייב את הבעל לתת גט. שנתיים לאחר מתן פסק הדין המחייב את הבעל לתת גט הועבר התיק להרכב עגונות. הרכב עגונות העלה הצעה לעניין מכירת הדירה ומשלא קיבלה האשה את הצעת ביה"ד ניתנה החלטה זו.

נפסק:

בהמשך להחלטתנו מיום י"ג כסלו תשנ"ט, והיות וב"כ האשה דחתה גם את הצעת ביה"ד שהבעל ישליש גט וביה"ד ימנה כונס נכסים אשר יפעל על פי הפסיקה בנושא הרכוש ואילו הבעל וב"כ הסכימו להצעת ביה"ד, אשר ע"כ כשהאשה תודיע לביה"ד שרצונה לקבל גט בכפוף לביצוע פס"ד בנושא מכירת הדירה בפועל או מינוי כונס נכסים ע"י ביה"ד יקבע תאריך לסידור גט בלבד. יותר ביה"ד לא יקיים דיונים עקרים בתיק זה.

תיק מס' 071087332-21-1

ניתן ביום כ"ז טבת תשס"א (22.1.01)
הופיעו: טו"ר שרה מרקוביץ "יד לאשה" (לאשה)

למדור זה ראו גם פסקי דין 2, 7

ססיקה סאזרחית

14. האם סרבנות גט מקימה עילת תביעה נזיקין?

ביהמ"ש לענייני משפחה ירושלים:

השופט בן ציון גרינברגר

העובדות:

המדובר בבקשה למחיקה על הסף של תביעה שהוגשה נגד הנתבעים בגין נזקים שסבלה התובעת לטענתה, בגין סרבנותו של הנתבע 1 לתת לה גט פיטורין כדמו"י, על אף שחויב לעשות כן בבדי"ר, ובגין עזרתו ועידודו של הנתבע 2 (אביו) לסרבנות זו.

הבקשה למחיקה על הסף מבוססת על שתי טענות:

1. לא קיימת עילה בנזיקין במדינת ישראל לסרבנותו של בעל לתת גט.
2. הנושא מצוי בסמכותו הבלעדית של ביד"ר, בהתאם לס' 1 לחוק שיפוט ביד"ר (נישואין וגירושין), תשי"ג - 1953. ב"כ האשה טענה למספר עילות אפשריות העומדות בפניה, כגון: הפרת חובה חקוקה, כליאת שווא, מניעת זכותה של האשה לנישואין ולילדים ועוד.

השאלות שעלו, הן:

1. האם תביעת האישה אכן מגלה עילה? אם כן מכוח מה?
2. האם הנזק הכרוך בפגיעה בכבודה של האשה הוא נזק כמובנו בפקודת הנזיקין?
3. האם יש לקבל את טענת חוסר הסמכות?

נפסק:

ביהמ"ש קבע כי הפגיעות השונות של סרבנות הגט מתחברות לכדי יצירת עילת נזיקין אחת מרכזית, והיא הפגיעה באוטונומיה האישית של האישה,

הנגרמת ממניעת יכולתה לקבוע את המשך חייה בסוגיות המרכזיות בחייה של כל אישה. ההכרה בזכותו של אדם לאוטונומיה היא רכיב בסיסי בשיטת המשפט שלנו, כשיטת משפט של מדינה דמוקרטית. היא מהווה את אחד הביטויים המרכזיים לזכותו החוקתית של כל אדם בישראל לכבוד, המעוגנת בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. האדם אינו בעל יכולת לעצב את חייו ככל העולה על רוחו, והחיים מעמידים בפני האדם מגבלות שונות מלהגשים את כל מאווייו. לא כל מניעה כאמור מהווה פגיעה בכבודו ובחירותו, אשר החוק מקים תרופה משפטית חוקתית נגדה. עם זאת, ישנם מקרים, בהם הפגיעה היא כה חמורה, שאם ניתן לתקנה באמצעות התערבות שיפוטית, או לפחות לפצות את מי שנפגע על ידה, במקרים אלה, לא יהסס ביהמ"ש להתערב. במקרה דנן, קבע ביהמ"ש כי זכותה של אישה לקבוע לעצמה מתי ברצונה לנתק קשרי נישואין ומתי ברצונה להינשא שוב.

רצון זה הנו זכות יסוד אשר ודאי תמצא את מקומה בדמות המסגרת האמורה. שאיפתה של האישה הרוצה בגירושין להגשים את הווייתיה האישית כאדם חופשי, הקובע את גורלו, ראויה לכל הגנה, כחלק בלתי נפרד מכבודה כאדם. נקבע כי במסגרת ההגדרה הרחבה של המושג "נזק" בס' 1 לפקודת הנזיקין, ניתנה הגנה לאינטרסים בלתי מוחשיים רבים. על כן, יש לראות בנזק הכרוך בפגיעה בכבודה של המערערת ובאוטונומיה שלה, "נזק" כמובנו בפקודת הנזיקין.

טענת חוסר הסמכות נדחתה, שכן התביעה הנה לפיצוי כספי בלבד, על בסיס עילה נזיקית בלבד. טענות האישה, ככל שתהיינה קשורות לאי מתן הגט, אינן מכניסות את העילה הנזיקית לתחומם של ענייני נישואין וגירושין של יהודים בישראל, שבסמכותם הבלעדית של ביה"ד הרבני.

תמ"ש 3950/00

ניתן ביום כ"ח טבת תשס"א (23.01.01)
הופיעו: עו"ד סוזן ווייס "יד לאשה" (לאשה)
ועו"ד עידיית יפה (לאבי הבעל), עו"ד תאנה אקרמן (אפוטרופוס לדין) (לבעל).

הערה: ברוח זו ניתן גם פסק דין במקרה אחר ע"י השופט פיליפ מרכוס, תמ"ש

9101/00